

# VEČERNIK

POŠTINA PLAČANA V GOTOVINI

Štev. 184. Leto XII.

Maribor, torek 16. avgusta 1938

Cena 1 din

## Bližajo se kritični dnevi

**Češkoslovaško vprašanje pričenja znova vznemirjati Evropo — Položaj praških pogajanj — Nemške vojaške vaje in ostale priprave**

### DOGODKI NA OBA PRAZNIKA

PRAGA, 16. avgusta. V praških političnih pogajanjih ni bilo oba praznika nobenih dogodkov. Lord Runciman je bil zopet na obisku pri grofu Kinskem. Le posamezne skupine so imele v nedeljo in ponedeljek nekaj posvetovanj ali zborovanj. Med njimi tudi Madžari, ki so sklepali o svojem nadaljnjem stališču. Konferenco so imeli tudi sudetski Nemci v Ašu, kamor je Henlein, ki se je v soboto vrnil iz Berlina, povabil tudi lorda Runcimana. Lord je to povabilo odklonil in sporočil Henleinu, da mu je za razgovor na razpalago le v Pragi.

### NADALJEVANJE POGAJANJ

Danes dopoldne je lord Runciman ponovno sprejel zastopnike Henleina in nadaljeval z njimi razgovore. Jutri v sredo bo napovedana druga konferenca med zastopniki sudetskih Nemcev in vlado. Kar se tiče navzočnosti zastop. čeških vladnih strank (odbora šestorice) pri pogajanjih, stoji Nemci prej ko slej na stališču, da se hočejo pogajati samo z vlado dr. Hodže. Odbor šestorice ni pokličen, da vodi kaka pogajanja. Nemci upajo, da češka vprašanja ne bodo motila poteka pogajanj z vlado. Sudetsko-nemška stranka bo jutri odgovorila tudi na govor dr. Hodže in nekaterih češkoslovaških poslancev tekom zadnjih dni.

### DOSLEJ ŠE NOBENEGA ZBLIŽANJA

Iz poučenega vira se izve, da dosežanja pogajanja niso še prav nič zblížala stališč praške vlade in vodstva stranke sudetskih Nemcev. Edini rezultat preteklega tedna je, da je vlada jasno povedala, da je mogoče sprejeti brez pogajanj 50% nemških zahtev, o 25% je mogoče razpravljati, ostalih 25% pa je takih, da vlada o njih niti razpravljati ne more. Med zahtevami, o katerih vlada sploh ne more razpravljati, je zlasti vprašanje teritorialne avtonomije in vprašanje »prave krivice«, ki jo Nemci zahtevajo za 20 let nazaj. Sudetska stranka, ki je že pretekli teden odgovorila dr. Hodži, da z vladnimi predlogi ne soglaša, bo danes ali jutri dala pismen odgovor. Po sklepih v Ašu sodeč, bo odgovor odklonilen. Nemci vztrajajo pri svojih zahtevah v celoti in nočejo popustiti. Zdi se, da je ta nepopustljivost v zvezi z inštrukcijami, ki jih je Henlein dobil v soboto v Berlinu.

### GLASOVI O VOJAŠKI DIKTATURI

Kako se bodo dogodki zaradi nemške nepopustljivosti dalje razvijali, nihče ne ve, čuti pa se povsod, da prvotni mir gine in se pojavlja nervoznost. V češki narodni javnosti narašča vsak dan večji odpor proti dosedanjim popustljivostim. Glavno netivo temu odporu je dal razglas rezervnih častnikov, v katerem se odklanja ponizujoča vloga tujega vmešavanja v notranje zadeve češkoslovaške republike. Podobno razpoloženje vlada tudi v aktivni vojski. A celo mnogi politiki postajajo nezadovoljni in zahtevajo, naj se ta igra ponizujoče popustljivosti neha. Vlada naj nastopi proti veleizdajalcem po zakonu, ali pa naj odstopi. S tem v zvezi se širilo že javno govorice o možnosti odstopa vlade dr. Hodže in uvedbi vojaške diktature.

### VZNEMIRJENJE NA ZAHODU

PARIZ, 16. avgusta. Češkoslovaški problem povzroča v Parizu in Londonu vedno večje vznemirjenje. Povod vznemirjanja je stališče Berlina, ki ne dovoljuje nobenega popuščanja v vprašanju za-

htev sudetskih Nemcev, še bolj pa nemške priprave za ogromne vojaške vaje v Nemčiji. Te priprave so take, da vzbujajo upravičen sum, katerega stopnjujejo še vesti o bojni psihozi, ki prevzema nemško javnost. Ker sta se tudi vladi v Parizu in Londonu prepričali, da presegajo nemške priprave okvir vojaških vaj, sta dobila francoski in angleški veleposlanik v Berlinu nalog, naj se pri nemški vladi informirata o njenih namenih in intervenirata v prilog ohranitve miru. V odgovor sta dobila že znano zadržilo, da so vojaške vaje izključno notranja zadeva Nemčije in nimajo nobenega drugega namena kakor preizkusiti sposobnosti nemške vojske. Ta odgovor v Parizu in Londonu ni povsem zadovoljil.

### PRIPRAVE ZA OBRAMBO

PARIZ, 16. avgusta. Tukajšnji listi razpravljajo o položaju v srednji Evropi in pravijo, da se bližamo najtežjim preizkušnjam po svetovni vojni. Nemške vojaške priprave povzročajo upravičeno vznemirjanje. Zaradi njih bosta prisiljeni tudi Francija in Anglija povečati svojo

priljubljenost. Največje vznemirjenje pa povzroča razvoj na Češkoslovaškem, kjer postaja zahteva po varnostnih ukrepih spričo nemških priprav vedno odločnejša. Nekateri listi poročajo celo, da se danes snide vojni svet češkoslovaške republike k posvetovanju o položaju in odredbah, ki bi bile potrebne za priljubljenost za obrambo v primeru napada od zunaj.

### MADŽARSKA VPRAŠANJA

PRAGA, 16. avgusta. Voditelji madžarske manjšine so na svojem zborovanju v Levencu postavili praški vladi sledeča vprašanja: 1. Ali je vlada pripravljena priznati, da Češkoslovaška ni samo življenjski prostor Čehov in Slovakov? 2. Ali je vlada pripravljena dati vsakemu narodu republike lastni življenjski prostor in narodno samoupravo? 3. Ali je vlada pripravljena urediti državo z novo ustavo? 4. Ali je vlada pripravljena umakniti državo z novo zunanjo politiko iz sedanjega vojne nevarnosti in jo nevtralizirati? Poslanec Esterhazy je pa dejal, da je brez teritorialne avtonomije vsaka konsolidacija države nemogoča.

## Obisk dr. Mačka v Beogradu

**POTOVANJE IN SPREJEMI — KONFERENCE V BEOGRADU — VRNITEV — BESEDE NOTRANJEGA MINISTRA KOROŠCA**

BEOGRAD, 16. avgusta. Dr. Vladko Maček je prispel v Beograd v nedeljo 14. t. m. popoldne v spremstvu inž. Košutića, dr. Šuteja, Vilderja, dr. Budisavljevića in dr. Kosanovića. Pred odhodom vlaka iz Zagreba so se zbrali na postaji njegovi politični prijatelji z vzkliki in voščilom za na pot. Tudi na vseh postajah od Zagreba do Beograda so mu bili pripravljeni sprejemi. V Sremski Mitrovici so dr. Mačka pričakali odposlanci srbijanske združene opozicije, ki so mu prišli iz Beograda nasproti. Na kolodvoru v Beogradu so ga sprejeli na peronu vodja staroradikalov Aca Stanojević, vodja bivše SDS Ljuba Davidović, vodja bivše zemljoradničke stranke Jovan Jovanović in mnogi drugi politiki. Pred postajo je bila zbrana množica ljudi, ki je tvorila tudi špalir po vseh ulicah do hiše, v kateri se je dr. Maček s svojim spremstvom nastanil. Ob prihodu v hišo Svetosavska ul. 10 je stopil dr. Maček na balkon in se zahvalil za sprejem. Od Slovencev so bili pri sprejemu med drugimi tudi dr. Vekoslav Kukovec, bivši ban dr. Dinko Puc, poslanca Lenarčič in Doberšek itd.

Prva konferenca šefov združene opozicije je bila v stanovanju Ljube Davidovića. Trajala je do 8. ure zvečer. Po konferenci je bila večerja pri Jovanu Jovanoviću, katero je priredil Aca Stanojević. Po večerji so se posvetovanja nadaljevala. Istočasno je bila v Ratničkem domu večerja delegatov bivše SDS, katere se je udeležilo 400 ljudi, v restavraciji „Takovo“ pa večerja delegatov zemljoradnikov s 300 povabljenimi.

Včeraj ob 9:20 je odšel dr. Maček v Jovanovićevo stanovanje, kjer je bilo zbranih 120 delegatov združene opozicije. Ob 9:30 se je pričela velika skupna konferenca, ki je trajala do 10:45. Po konferenci je razpravljal dr. Maček dalje s Stanojevićem in Jovanovićem do 12. ure. Ob 13. uri je bilo kosilo pri Jovanoviću. Popoldne je dr. Maček sprejemal delegacije raznih političnih in drugih srbskih organizacij.

Zvečer je bil zadnji sestanek v njegovem stanovanju z večerjo, ki jo je priredil Ljuba Davidović. Danes ob 9:25 se je dr. Maček odpeljal z beograjskega kolodvora nazaj v Zagreb.

BEOGRAD, 16. avgusta. Notranji minister dr. Korošec je sprejel včeraj tu delegate mladinskih organizacij JRZ iz savske banovine, ki so se vračali z Oplenovca, in jim v svojem pozdravu govoril o lepoti Jugoslavije in Beograda ter dejal med drugim: Gotovo se je o tem (o lepoti Beograda) prepričal tudi dr. Maček. Zato je na napačni poti, ko je včeraj govoril in zahteval svobodo. Prosim vas, to je govoril oni, katerega stranka je v Jugoslaviji tipična za teror od spodaj, ako ne misliš in ne govoriš kakor oni hočejo. Beograd je včeraj pokazal, da se more sprehajati po njem tudi največji opozicionalec. Pa naj si zapomni dr. Maček, da se ne bo moglo reči po starem hrvatskem pregovoru: Martin iz Zagreba, Martin v Zagreb.

### Japonci so se umaknili

PARIZ, 16. avgusta. Radio. Iz Moskve poročajo: Ker japonske čete niso izvršile točno dogovora o premirju, je zunanji komisar Litvinov povabil k sebi japonskega poslanika Sigemica in mu sporočil, da se dogovor avtomatično razveljavi, ako se japonske čete pri Čangkufengu takoj ne umaknejo z vsega ozemlja, ki ga šteje sovjetska Rusija za svojo last. Tokijska vlada je to sporočilo takoj vzela na znanje in odredila, da se japonske čete umaknejo do reke Tjumen, kar se je tudi takoj zgodilo. Po dosedanjih ugotovitvah je padlo v bojih med Rusi in Japonci na obeh straneh okoli 3000 častnikov in vojakov. Pogajanja za ureditev sporov se nadaljujejo.

Borza. Cur.h. 16. avg. Devize: Beograd 10, Pariz 11.895, London 21.2825, Newyork 436.875, Milano 23, Berlin 175.10, Dunaj 33, Praga 15.075.

Dunajska vremenska napoved za jutri: Poljemajoča oblačnost, nekoliko hladnejše bo.

### Zapiski

#### Beneš — največji živeči Slovan

Občina Bundžaru pri Skoplju je izvolila pod predsedstvom župana Vojeslava Mišića, sina legendarnega jugoslovanskega vojvode Živojina Mišića, za svojega prvega častnega občana prezidenta češkoslovaške republike dr. Edvarda Beneša. V sklepu pravi, da se je občinski odbor odločil za to, ker smatra dr. Beneša za največjega sina svoje zemlje, največjega prijatelja Jugoslavije, največjega živečega Slovana in največjega bojevnika za človečansko svobodo in demokratično enakost.

#### Slovansko bratstvo

Sofijski dnevnik »Utro« objavlja članek, v katerem se ukvarja s sedanjim položajem Slovanov in pravi: »Nove državne meje so Slované orientirale v različne smeri, toda med najbistrovidejše se povsod poraja spoznanje, da bo skupno delo in najtesnejše zblížanje morda že v najbližji bodočnosti nujno potrebno. To zblížanje pa bo mogoče le tedaj, ako homo Slovani drug drugega priznavali in spoštovali. Sen o ustvaritvi vseslovanskega naroda in vseslovanske države je bil le sen, resnica je pa slovansko bratstvo, ki je mogoče. To je bratstvo svobodnih, enakopravnih in složnih slovanskih narodov, naj bodo veliki ali mali in te ali one vere.«

#### Katoličanstvo in fašizem

»Neue Zürcher Zeitung« razpravlja v eni zadnjih števil o najnovejšem razvoju razmerja med katoliško cerkvijo in raznimi fašizmi. Katoliška cerkev, pravi list, se je v boju proti komunizmu nekaj časa odkrito približevala fašizmu, ker je mislila, da bo našla v njem prikladnega zaveznika. Tisti, ki so fašizem dobro poznali, so pa že od vsega začetka opozarjali a to, da je tako zaveznikstvo nevarno in bi se utegnilo nekega dne nad cerkvijo maščevati. Razvoj dogodkov jim je dal prav. Sedaj spoznava tudi že cerkev sama, da so načela fašizma nezdružljiva z njenimi nauki. Razdor, ki nastaja med nekdanjima tihima zaveznikoma, je vsak dan večji in morda bomo že v doglednem času doživeli odkrit in neizprosni boj med obema. Kar je najbolj značilno pri tem je pa to, da pričenjajo sedaj komunisti hvaliti katoliški cerkev. V Moskvi so te dni že kar odkrito pohvalili Vatikan.

#### Spoznanje in doslednost

Vn angleškem dnevniku »Daily Mail« beremo: »Ako spoznamo, da smo se v čem, tudi v politiki motili, pa tega javno nočemo priznati, to ni dokaz doslednosti, ampak hinavščine in strahopetnosti. Človek poštenja pove odkrito svoj greh in ga javno zavrne. To načelo je bilo Angležu vedno vodilno in mora tudi v bodoče ostati.« Doslednost hinavščine in strahopetnosti prepuščamo drugim.«

#### Po demokraciji do diktature

Hubert Ripka piše v dnevniku »Lidove Noviny«: Po znanem vzorcu, katerega se poslužujejo vsa avtoritarna gibanja v začetnih stadijih, zahteva tudi stranka sudetskih Nemcev pravice in svobodine v imenu načel demokracije. Tudi zahtev po avtonomiji opira na načelo demokracije, po katerem ima vsak narod pravico sam odločati o svoji usodi. Toda to sklicevanje na demokracijo ji je samo sredstvo za doseg nedemokratičnih ciljev. V avtonomni pokrajini sama ne bi vladala po načelih demokracije, ampak po principih totalitarnosti. Ali ni zanimivo in za vse demokracije poučno, da so vsi dosedanja avtoritarni režimi prišli do oblasti le s pomočjo tiste demokracije,

Maribor, 16. avgusta.

Načela, po katerih se urejuje življenje narodnih manjšin so se tekom zgodovine čisto menjavala. Pred svetovno vojno so jamčile za varstvo narodnih manjšin velesile, ki pa so bile večji del same na tem zainteresirane, da taka vprašanja niso prišla prepogosto in s prevelikim poudarkom na dnevni red javnega mnjenja.

Z novim sistemom mednarodnih odnosov, ki jih je po svetovni vojni prinesla ustanovitve Društva narodov, so se z velikim optimizmom spravili tudi na to osnovno vprašanje mirnega sožitja med narodi. Konstatirali so, da je bila stara praksa, ki je dajala velesilam vso odgovornost — neučinkovita. Ni bilo dovolj temnih barv, s katerimi so slikali preteklost, niti dovolj rožnatih perspektiv za lepšo, svetlejšo bodočnost. Skupnost vseh ne le velikih narodov, so zatrjevali, je tisto jamstvo, ki bo onemogočilo vsak poizkus izrabljanja humanih načel pri varstvu narodnih manjšin za to, da bi kdo podpiral gibanje, ki bi se moglo obrniti proti obstoju države in privedi k irendento.

Ni še poteklo dvajset let, odkar so ta načela slavnostno proglasili. Komaj dobrih devet let je od tega, ko je nastopil pokojni Stresemann z vso zgovornostjo in z vsem temperamentom v svojem znamenitem govoru o jamstvu Društva narodov za varstvo narodnih manjšin. Dejal je, da to zavzemanje za kulturno pravo in kulturno svobodo narodnih manjšin ne more biti nikoli tisti zvod, ki bi mogel drobiti države...

Danes so se od načel Društva narodov oddaljili. Odločili so se za tisto prakso, ki so jo nekaj tako strastno žigosali kot neučinkovito: za jamstvo velesil. Toda s tem ni nastopila doba kakor pred svetovno vojno, ko velesile še niso poznale politične in propagandne sile manjšinskih drobcev. Danes postaja za nekatere narode narodna manjšina v drugi državi najzanesljivejša opora lastnih imperialističnih namenov. Na navidezni zaščiti svoje narodne manjšine gradijo te države svojo skozi in skozi ekspanzivno zunanjo politiko, dobro vedo, da Evropa prakse, ki jo izvajajo doma, ne bo kontrolirala, če bodo znale vsako svojo izjavo podpreti s potrebnimi grožnjami in z rožljanjem orožja. Kajti tudi mirna Evropa se da sijajno izkoristiti za svoje, če tudi še tako nemiroljubne namene.

Manjšinska politika v Evropi je polna najhujših protislovij. Državo, v kateri je manjšinam zajamčena največja svoboda in kjer se v primeri z drugimi državami manjšinam najbolj godi, hoče postaviti del evropskega tiska pred sodni stol. In tisti, ki sami najhujše gazijo osnovne pravice narodnih manjšin na svojem ozemlju, bi ji radi sodili.

Toda, kakor so se na eni strani prilike radi prevelikega popuščanja izza svetovne vojne poslabšale, tako imamo na drugi strani silo, ki vedno bolj usmerja evropsko veliko politiko, to so velike množice prebujajočega se ljudstva, ki se vedno izraziteje kot javno mnenje nagibajo k strani tistih, s katerimi je pravica.

#### HLINKA UMIRA

PRAGA, 16. avgusta. Zdravstveni položaj voditelja Slovaške ljudske stranke patra Hlinka je še vedno nevaren. Obstoja resna nevarnost, da bi mogel vsak trenutek izdihniti.

#### BALBO SE JE VRNIL

MONAKOVO, 16. avgusta. Italijanski letalski maršal Balbo se je sešel v Obersalzbergu z državnim voditeljem Hitlerjem in se nato odpeljal na Tegernsee jezero, kjer je prebil nedeljo, nakar je z avtomobilom odpotoval nazaj v Italijo. O rezultatih njegovega obiska v Nemčiji niso znani nobeni podatki.

#### LETALSKA NESREČA

RIO DE JANEIRO, 16. avgusta. Včeraj se je tu ponesrečilo potniško letalo »Amhanga«. Vseh devet potnikov je mrtvih. Nesrečo je povzročil vihar.

## Diplomacija nas ne reši pred vojno

ZNACILNE BESEDE ŠEFA AMERIŠKEGA VRHOVNEGA POMORSKEGA ŠTABA ADMIRALA LEAHYJA.

WASHINGTON, 16. avgusta. Reuter poroča: Admiral William Leahy, načelnik operativnega oddelka ameriškega glavnega pomorskega štaba, je dejal v odgovoru na spomenico »Ameriške legije«: »Bilo bi pretirano pričakovati, da bo diplomacija zaščitila pridobitve našega naroda. Samo zanešenjaki lahko sanjajo o tem, da so razni mednarodni odbori in pakti začetna zaščita pred mednarodnim razbojništvom. Kdor misli, da bi mi, ki sedaj živimo, mogli kadar-

koli dočakati sporazum o omejitvi oboroževanja, ne ve, kako močni so vplivi imperialistične akcije v svetu. Ne sme se pozabiti, kako žalostno so se končali vsi dosedanjí poizkusi za onemogočenje vojne. Ob koncu je pa dejal, da Združene države ne žele nič drugega kakor varnost. Ameriška vojska mora biti tako močna, da se bo lahko vsakdo prepričal, kako nevarno je napasti Združene države.

## Milijon Kitaicev pri Hankovu

JAPONSKA OFENZIVA USTAVLJENA — KITAJCI BODO BRANILI MESTO DO ZADNJEGA

ŠANGHAI, 16. avgusta. Boji ob obeh obalah veletoka Jangce pred Hankovom se nadaljujejo, ne da bi se fronta bistveno spremenila v korist Japoncev ali Kitajcev. Vendar se zdi, da je japonska ofenziva zaenkrat ustavljena in da je treba pričakovati nekaj dni odmora. Kitajci so zbrali v hankovskem odseku milijon dobro oboroženih in izvežbanih vojakov, katerim poveljuje maršal Čang-

kajšek sam. Te čete z vso naglico utrjujejo svoje položaje. Ves Hankov je ogromno vojaško taborišče. Civilno prebivalstvo je mesto po velikem delu zapustilo. V Čungping sta se preselila v nedeljo tudi angleški in nemški poslanik, zadnja tuja diplomata, ki sta ostala v mestu do nedelje. Pričakuje se, da bodo prihodnji boji zelo srditi in da bodo Kitajci mesto do zadnjega branili.

## Pozicijski boji v Španiji

POLOŽAJ SE PO ZADNJIH OFENZIVAH IN PROTIOFENZIVAH NI BISTVENO SPREMENIL.

SAINT JEAN DE LUZ, 16. avgusta. DNB poroča: V uradnem poročilu republikanskega poveljstva je objavljeno, da so republikanske čete z uspehom odbile šest nacionalističnih napadov na svoje postojanke na fronti ob Ebru. Tudi most pri Balagueri je še vedno trdno v republikanski oblasti. Na estramadurski fronti pa republikanci priznavajo, da so izgubili nekatere položaje.

SALAMANCA, 16. avgusta. DNB poroča: Na estramadurski fronti so zavzeli nacionalistične važne republikanske polo-

žaje pri Val de Caballeresu. Republikanci so pustili na bojišču 20 mrtvih in 50 ujetnikov. Na odseku pri Cavasi se nadaljuje prodiranje proti Ciudad Realu. Nacionalistična letala so sestrelila 3 sovražna in izvršila več uspešnih akcij. Ob Ebru nadaljujejo nacionalisti svoje operacije in so popolnoma gospodarji pandovskih višin.

VALENCIA, 16. avgusta. Nacionalistična letala so v pretekli noči zopet bombardirala mesta. Podrobnosti o napadu še niso znane.

#### Boji in atentati v Palestini

JERUZALEM, 16. avgusta. V soboto, nedeljo in včeraj so bili izvršeni v Palestini novi atentati. Prav tako je bilo več novih spopadov med angleškimi četami in arabskimi nacionalisti. Pri Amalfamu je bilo v spopadu ubitih 7 Arabcev, 3 so pa bili ujeti. Pri Rablusu je bil zopet ubit 1 Arabec. V bližini Tulkarema so vrgli Arabci bombo na tovorni vlak, ki je skočil s tira. Nov napad je bil dalje izvršen na vod petroleja iz Mosula v Hajfo. Vod je pri Bajsanu razbit. V bližini Jeruzalema so neznanci streljali na angleški avtomobil in ustrelili nekega častnika.

JERUZALEM, 16. avgusta. Na gori Karmel pri Hajfi so napadli Arabci skupino Židov, ki so se vozili v avtobusu. Šest Židov so ubili in dve Židinj ranili. Angleške čete, ki so Arabce zasledovale, so jih sedem ustrelile.

#### BOJKOT AVTORITATIVNIH DRŽAV.

RIM, 16. avgusta. »Giornale d'Italia« odgovarja na opozorilo angleškega trgovskega ministrstva angleškim trgovcem, naj bodo previdni pri trgovanju z Italijo in pravi: »To opozorilo je čisto v skladu z zahtevami Jouhauxa, naj se bojkotirajo avtoritarne države. Italija vidi v tem razlog več, da izvede z vsemi silami politiko avtarkije. Izvor te gospodarske sovražnosti je popolnoma političnega značaja. To je sestavni del vseh vzrokov duhovnega nemira in negotovosti, ki vznemirjajo Evropo ter silijo močne narode, da stoje na straži in se ne vdajajo nobenim iluzijam.

#### KARDINAL INNITZER POZVAN K ODSTOPU.

DUNAJ, 16. avgusta. Položaj kardinala Innitzerja je močno omajen. Te dni ga je nekaj vodilnih katoliških osebnosti pozvalo, naj odloži svojo funkcijo, ker avstrijski katoliki ne zaupajo vanj. Odpor proti kardinalu najlepše ponazorjuje dejstvo, da ni bil pozvan na škofovsko konferenco v Fuldi. Narodno-socialistični režim je začel ostreje postopati tudi proti pripadnikom evangelske cerkve. Doslej je razpustil ženske evangelske družbe, kate-

rih premoženje je prevzelo Društvo narodno-socialističnih žen v Berlinu. Prepovedana so tudi že skoraj vsa katoliška društva v Avstriji.

#### POLJSKE PROSLAVE.

VARSAVA, 16. avgusta. Včeraj je Poljska svečano proslavila 18-letnico zmage poljske vojske nad sovjetsko, ki je stala že pred Varšavo.

#### TUDI ANGLIJA IMA SVOJ NARODNOSTNI PROBLEM.

Praška »Narodni politika« objavlja dopis s Škotskega, v katerem pravi: »Kakor hitro se sestane londonski parlament, mu bo vlada predložila predlog za reformo uprave Škotske. Ta sprememba bo daljnosežnega pomena. Povprečni angleški državljani bi bil res prav presenečeni, če bi vedel, da ima tudi Anglija svoj narodnostni problem, ki je v mogočem celo podoben češkoslovaškemu.

Angleški »mož z ulice« se je že sprijaznil s stvarnostjo irske osamosvojitve. Zato pa se mu zdi enotnost Anglije, Škotske in Walesa nekaj nerazdružljivega. Sicer nikakor ne more razumeti, kako so mogli Škoti še 230 let po združitvi parlamenta ostati samostojen narod, vendar ve, da se angleško in škotsko ljudstvo med seboj po ničemer bistvenem ne razlikuje. Etnografski odnosi odgovarjajo razmerju med Čehi in Slovaki.

Tako misli Anglež. A vendar obstajajo med Škoti in Angleži precejšnje razlike, tako v načinu mišljenja kakor v življenju. Za odnose med obema narodoma je značilno, da bodo kmalu začeli v Edinburghu, glavnem mestu Škotske, poslovati samostojni škotski samoupravni uradi. Tja bodo prenešeni tudi vsi škotski uradi, ki so zdaj v Londonu. Toda to jim še ni dovolj: mnenja so namreč, da minister za Škotsko pri angleški vladi ne more z enim samim sekretarjem opravljati za Škotsko tistega posla, ki ga za Anglijo in Wales opravlja cela vrsta ministrstev (notranje, poljedelsko, vzgojno, zdravstveno in ministrstvo dela).

Škoti torej zahtevajo popolno samoupravo, in kakor se zdi, jo bodo tudi dobili.

#### Drobne vesti

Obvestilo. Obveščamo vse, ki želijo v zadevi mariborskega tabora ustnih ureitev, da je pisarna za te zadeve na Slomškovem trgu 11, pritličje, levo in da posluje samo še do konca tega tedna med 18. in 20. uro.

Temeljni kamen za gasilski dom prostovoljnega gasilskega društva v Studenčih so svečano položili v ponedeljek popoldne. Župan Kalon je najprej pozdravil goste, potem pa je v daljšem govoru očrtal pomen nove zgradbe za napredujoče gasilstvo. Potem je stavbišče posvetil župnik Žagar, ki je tudi spregovoril nekaj lepih besed. Kot zastopnik občine je govoril učitelj Vranc in za njim župni podstarosta Kessler. Med prisotnimi so bili med dr. podžupan Žebot, bivši šef drž. žel. inž. Dolinšek in mnogi častni člani gasilstva. Svečanost se je končala z dobro obiskano ljudsko veselico.

V Framu so v nedeljo pokopali tesarskega mojstra Filipa Uranjka iz Morja. Pokojnik je dosegel starost 70 let. Bil je znan po vsem Dravskem polju, kjer je postavil nešteto stavb. Bodi mu lahka zemljica!

Mlado srno je gojil. Franc Solar iz Meže ima rad mlade srne, pa si je kupil za din 50 tri mesece staro srnico ter jo vzgajal na ograjenem vrtu, hranil pa jo je z mlekom. Ker za to nima dovoljenja, je prišel navzkriž z lovskim zakonom.

Lovsko puško sta ukradla. Pri žagarju Požarniku sta zaprosila za prenočišče Alojz Z. in Franc V. Gospodar jima je dovolil, da smeta prenočiti na seniku. Dobrota sta pa nesramno izrabila in ukradla lovsko puško, nato pa pobegnili. Shranila sta jo pri znancu K., kjer so jo orožniki tudi našli.

Tatvine. Za časa Mariborskega tedna so se v mesto priklatile velike družbe žeparjev in tatov. Kljub opozorilom na razstavišču, naj obiskovalci pazijo na svoje predmete, je bilo mnogo tavin. Še celo pri lastniku vrtiljaka na sejmišču se je nepoklican gost splazil skozi okno in odnesel nekaj otroške obleke v vrednosti din 200. Ključavničarju Topilniku iz Kettejeve ulice je nekdo odpeljal lepo, črno pleskano kolo izpred restavracije »Union« na Aleksandrovi cesti. Kolo ima evid. št. 24540 in je vredno okoli din 1400. Livarju Vaupotiču iz Loške ceste je pa neznanec odpeljal čoln, katerega je imel prikljenjenega na Dravi za Hutterjevo tovarno. Sumi se, da je tatvino izvršil kak ribič, ki je dobro poznal razmere. Čoln je bil vreden din 1200.

Nenavadna tatvina. Ko se je vračal raznašalec slaščic Ivani Vogrin z Mariborskega tedna, je na klopi v Taborski ulici zaspal. Priliko pa je nekdo izrabil in mu iz hlačnega žepa izmaknil listnico, v kateri je bilo din 340. Vogrin je tako močno spal, da ni niti čutil, ko mu je tat sezuval čevlji in mu jih tudi odnesel. Skupaj trpi Vogrin okoli 450 dinarjev škode. Osumljen je neki raznašalec slaščic, ki se je z Vogrinom vračal s selmišča.

#### STRATEŠKI POMEN ČEŠKOSLOVAŠKE.

O tem razpravlja praška revija »Přítomnost« in piše med drugim: Na zapadu se zavzemajo za Češkoslovaško ne le humanisti in človekoljubi, ampak tudi generalni štabi. V primeru splošne vojne bi morala Nemčija vreči velik del svojih sil proti Češkoslovaški. To pomeni, da bi bila Franciji mobilizacija olajšana in da bi prvi sunek proti Franciji zdavna ne bi bil tako strašen, kakor če ima Nemčija srednjo Evropo že v oblasti. Zato francoski generalni štab ne preneha simpatizirati s Češkoslovaško. Ker pa bi bili v vojni francoska in angleška armada eno in isto, ocenjuje angleški generalni štab pomen Češkoslovaške enako kot francoski. Isti strateški pomen ima naša dežela tudi za Rusijo, ki je vedno počasi mobilizirala in ki ji je dobrodošla zapreka, katero mora sovražnik šele premagati, preden zadene na Rusijo. Zato je Češkoslovaška postala vrata, skozi katera se vstopa v svetovno vojno, in prva meja, katero braniti z orožjem je svetovna demokracija odločena. Francija in Anglija sta spoznali, da bi jima olajšal vojskovanje češkoslovaški strel vod, ki ima nalogo sprejeti prve strele.

## Novice

## Zborovanje naprednih starešin

Včeraj se je vršil v Mariboru občni zbor Zveze jugosl. naprednih akademskih starešin

V Narodnem domu se je 15. t. m. vršil občni zbor Zveze, ki ga je ob 10. otvoril predsednik g. dr. F. Tominec. Udeležilo se ga je 74 članov iz vseh krajev Slovenije, posebno iz Ljubljane.

V vznešenih besedah se je predsednik poklonil manom viteškega kralja Aleksandra Zedinitelja ter mlademu kralju Petru II.

Preden je prešel na dnevni red, se je spomnil prerano umrlega narodnega delavca dr. Lašiča, ki so ga navzoči počastili z molkom.

Za zapisnikarja je predsednik imenoval dr. Murka, za overovatelja pa dr. Spielerja Muysa in ravnatelja J. Reiserja.

Iz tajniškega poročila dr. Murka posnemamo, da ima Zveza okrog 800 članov in da namerava sklicati prihodnji občni zbor v Celje. Iz blagajniškega pa, ki ga je mesto odsotnega blagajnika dr. Majarona podal tajnik, razvidimo, da je imela Zveza 2509 din dohodkov in 1389 din izdatkov. Predlog revizorja dr. Zalogarja za razrešnico staremu odboru je bil per acclamationem sprejet.

K besedi se je oglasil tajnik marib. organizacije prof. Sila, ki je na kratko opisal delovanje obeh društev v Mariboru, kjer se je vršilo v zadnjem času 40 sestankov, ki jih je obiskalo povprečno po 35 starešin.

Pri volitvah je dr. Spieljer Muys predlagal, da se izvoli zopet stari odbor, kar je zbor soglasno sprejel.

Sledil je referat dr. Antona Dolara o narodnih razmerah na severni meji. Izhajajoč iz značilnosti slovenskega ozemlja, to je iz razkisanosti in labilnosti, je v kratkih besedah nakazal naš razvoj, ki ga pred prevratom označujejo vsi bistveni atributi samostojnega naroda. Ob prevratu nam je antanta sicer zagotovila svobodo, toda edino v Mariboru se je pojavil mož, ki je razumel imperativ časa, da si je treba vzeti svobodo sam. Bil je to general Maister. Prevrat nam je prinesel zedinjenje, toda izgubili smo tretjino prebivalstva in tretjino ozemlja. Še danes imamo težave: sredi našega narodnega telesa so ostali tuji otoki in velika industrijalizacija, ki nam ni blagoslov, temveč naša velika skrb, saj je skoraj izključno v tujih rokah. Naša narodna obramba stoni pred vsem na narodno-obrambnih društvi in narodno-obrambnih sekcijah drugih društev. Izmed načrtov, ki so vzniknili v mnogih krajih, se je pokazalo kot edino realno sodelovanje od časa do časa pri konkretnih prilikah v posameznih krajih za konkretne naloge. Popolna enotnost vseh stvari ni niti dosegljiva niti zaželjena. Naše vrhovno načelo bodi: na znotraj soobno in organsko razčlenjeni, na zunaj pa harmonično strnjeni.

Sledil je referat dr. Branka Verčona, ki je zahteval jasno opredelitev proti vsem važnejšim vprašanjem, ki razgibajo današnjo svetovno politiko, kajti naloga malega naroda je, da najde pravo orientacijo. Proti zavesti narodnega edinstva, ki ga forsirajo dinamične države, moramo postaviti zavest edinstva, ki vznikne prostovoljno iz demokratičnih svoboščin ljudstva in je trajnejša od nasilnih direktiv. Nas so poklicale v življenje demokratske težnje in te demokratske težnje so jamstvo za naš obstanek. Edino, kar se imamo od zunaj učiti, je velik idealizem, s katerim se moramo boriti za naše ideje.

Nato je občni zbor sprejel sledečo resolucijo:

Zavedajoč se prav na tem mesu važnosti trenutka in odgovornosti nasproti svojemu narodu in svoji nacionalni zedinjeni državi, ki proslavlja letos jubilej svojega 20letnega obstoja; zavedajoč se nadalje, da ne moremo biti brezbržni nasproti dogodkom v naši bližini, podajamo:

1. Novi položaj nalaga vsem naprednim akad. starešinam posebne narodno-obrambne dolžnosti, ki se jim brez nevarnosti za varnost in ugled naše države ter obstoj našega naroda nihče ne more in ne sme izogniti.

2. Proti vsem nevarnostim, ki bi mo-

gle groziti, more uspešno nastopiti samo močna, notranje konsolidirana jugoslovanska država, kakor jo zahteva današnji čas. Zato je naša dolžnost, da strnemo vse svoje sile v dosego tega visokega smotra. Zato smo tudi dolžni odklanjati povsod in vselej sleherni tujo navlako, ki se vsiljivo zanaša k nam preko meje, zlasti vse tuje nam ideologije, ki so naperjene proti našim življenjskim interesom.

3. V zvestobi visokim idealom miru, mednarodne pravičnosti in demokracije, prežeti ljubezni do svojih velikih prijateljev in zaveznikov, bomo lahko uspešno pobijali vse škodljive nam tuje vplive.

4. Ne odrekamo nobeni državi pravice, da skrbi za svoje rojake izven mej, zahtevamo pa enako pravico tudi zase in proglašamo zato tesno povezanost z vsemi rojaki izven naših mej, ki so del naše vsenarodne skupnosti. Iz teh vidikov zahtevamo za naše narodne manjšine izven državnih mej jim po prirodnem pravu pristojne in tudi po mirovnih pogodbah zajamčene pravice.

5. Vsem tovarišem priporočamo, da posvetijo tem vprašanjem v bodoče čim večjo pozornost ter naj zlasti naš naraščaj o tem vsestransko pouče. Pri tej priliki pa obenem pozivamo vse akad. starešine, da se zanimajo tudi za materialne prilike našega naraščaja, ki so čedalje slabša. Stavijo naj o tem konkretne predloge odboru, ki jih bo v okviru možnosti vpošteval.

Ob koncu je spregovoril senator g. dr. A. Kramer, ki vidi edino rešitev Slovencev v integralnem jugoslovanstvu, v državnem in narodnem edinstvu.

Ob 12. je predsednik zaključil občni zbor.

## Odlikovani bojevniki za osvobodjenje Prekmurja

Češkoslovaški vojaški ataše v Beogradu javlja, da je češkoslovaška vlada podelila trem Zagrebčanom visoko vojni odlikovanje češkoslovaškega vojnega križca. Odlikovani so: gg. Dragotin Dolček, kapetan v pok. Dragotin Lesić, mornariški narednik-vodnik in mornar vojak Dragotin Čulinović. Vsi trije so člani Združenja vojni dobrovoljcev za osvobodjenje severnih pokrajin kakor Medmurja, Prekmurja itd. Češkoslovaška vlada je podelila visoka in redka odlikovanja zato, ker je poročnik Dolček na svojo pest prodrl v Prekmurje in zavzel Dolno Lendavo, Hotice, Beltince in Mursko Soboto, da bi se pri Bratislavi združil s češkoslovaškimi četami, ki so prodirale s severa. Podeljevanje odlikovanj se bo izvršilo na svečan način.

## Gortanovi tovariši amnestirani

Iz Rima se je izvedelo, da so amnestirani Živko Gortan ter Dušan in Vekoslav Ladavac, ki so bili obsojeni pri znanem Gortanovem procesu na 30 let teže ječe. Vsi trije amnestirani rojaki so odsedeli 9letno kazen v kaznilnici v Civitavecchia.

## Tabor savinjskih hmeljarjev

Savinjski hmeljarji so imeli včeraj v Zalcu svoj običajni vsakoletni hmeljarski tabor, na katerega se je zbralo nad 500 hmeljarjev. Tabor je vodil predsednik Hmeljar. zadruga, celjski župan g. Mihelčič. Poročilo je podal hmeljarski nadzornik g. inž. Dolinar, ki je ugotovil, da so se hmeljski nasadi, ki so sploščka kazali slabo, v zadnjem času nekoliko popravili, tako da bo letošnji pridelek povprečno dober, vendar ne bo dosegel pridelkov prejšnjih let. Kakšna bo letošnja cena hmelja, to pa se zaenkrat ne da še preceniti, ker je cena odvisna od pridelkov po drugih deželah. Vsekakor bo ugodno vplivalo na cene hmelja to, da pivovalne nimajo več starih hmeljskih zalog, raste pa tudi konsum piva. Na zborovanju so bile sklenjene resolucije, ki zahtevajo ustanovitev hmeljarske selekcijske postaje, pomoč hmeljarski

zadrugi s primernim kreditom, potrebim za regulacijo hmeljskih cen, in pa hmeljarski zakon, ki bo varoval pravice hmeljarjev.

o. Sokolski dom v Slov. Bistrici. Sokolsko društvo v Slov. Bistrici je kupilo od Celjske posojilnice zemljišče z jahalnico, na katerem namerava zgraditi svoj dom.

o. Praznovanje Kralj Matjaževe nedelje na Peci. Podružnica SPD v Mežici javlja vsem ljubiteljem narave, da se vrši običajna proslava Kralja Matjaža v soboto in nedeljo dne 20. in 21. t. m. na Peci.

o. Številne tazine polskih pridelkov v Slovenskih goricah. Mnogi posestniki po severnih Slovenskih goricah se pritožujejo o številnih tavinah raznih polskih pridelkov, ki so bile izvršene v nočeh zadnjih dveh tednov. V okolici Sv. Benedikta in Sv. Ane so mnogim neznanim zlikovci izkopali cele are njiv, posajenih z krompirjem. Kradejo tudi čebule, kumare in fižol. Kmetje so morali svoja polja in vrtove zastražiti.

o. Radi slinavke in parkljevke. Živinski sejem v Gornji Radgoni, ki bi se imel vršiti dne 10. avg., je bil radi se pojavljajoče slinavke in parkljevke v ljutomerskem in lendavskem okraju prepovedan od oblasti. Radi te nevarne bolezni je spet meja med Jugoslavijo in Nemčijo zaprta.

o. Cigani so ukradli konja. Na Vrhlogi pri Pragerskem so ukradli posestniku Šoba Josipu cigani iz hleva konja. Že prejšnji popoldan so se zglasili pri njem in za istega konja barantali. Do kupčije pa ni prišlo. To so storili cigani le zato, da so si konja in pa poslopje dobro ogledali, da so ponoči konja tem lažje odpeljali. Tatinski ciganski tolpi so orožniki že za petami, vendar jih doslej še niso izsledili.

o. V Dravo se je pognal in utonil. V Dravo se je pognal Ivan Seršen, delavec iz Tovarne za dušik v Rušah.

n. Ministrski predsednik dr. Stojadinović se je iz Beograda povrnil na Bled. Včeraj se je v vili Zlatorog sprejel ameriškega poslanika v Beogradu Blis-Linea.

n. Göring pride v Dalmacijo začetkom oktobra in bo ostal v okolici Dubrovnika mesec dni. Prve dni septembra pride v Split nemški sportni minister Tschammer und Osten, ki bo prav tako ostal na našem morju del časa.

n. Angleško ladjeve pri nas. Iz Dubrovnika je odplula te dni angleška vojna ladja »Warspite«. Nadalje pristane pred Dubrovnikom angleška vojna ladja »Protektor«, ki bo ostala v pristanišču 10 dni.

n. Nova opera v Beogradu. V Beogradu nameravajo podaljšati trg Slavije do Parka »Maneža«, da bi na ta način dobilo mesto enega največjih trgov. V središču trga bi stala opera in Narodni muzej. Ker je tehnična direkcija že pripravila načrte, bo vprašanje postavitve opere rešeno v najkrajšem času. Stroški prerogulacije trga bi znesli okoli 40 milijonov dinarjev.

n. Za olepševanje Splita, zlasti z zelenimi nasadi se je pridno začela brigati mestna občina. Na prostrani planoti nad Balkansko cesto bodo napravili park in dečji vrt. Nove hiše na odprtih mestih se bodo dovolile le pod pogojem, da bodo imele tudi vrt.

n. Ali je Splitčan Josip Zahar potomec »kralja topov«? Splitčan Josip Zahar dokazuje, da je znani »kralj topov« Vasilij Zaharov njegov stric v tretjem kolenu. Po Zaharovi smrti je začel zbirati potrebno gradivo, da dokaže sorodniške vezi z bogatim stricem. J. Zahar pripoveduje, da so včasih živeli v Splitu trije bratje, ki so se pisali Zahar. Dva sta se odselila v Odeso, in eden izmed njih je imel edinega sina Vasilija, kasnejšega »kralja topov«. Tretji brat pa je postal dvorni svetnik na Dunaju. In prav sin tega dvornega svetnika je Josip Zahar, ki se poteguje za milijardsko dediščino iz Francije in Anglije. J. Zaharu se je posrečilo dobiti po diplomatski poti dokaz od turške vlade, da je spremenil bogati stric ime iz Zahar v Zaharov, ko je živel v Turčiji. Dalje je še J. Zahar dognal, da je bil oče Zaharova katoličan ter se je poročil v rimskokatoliški cerkvi v Odesi. J. Zahar ni sam; po bivši Avstriji, po Italiji in naši državi živi raz-

## Sah

## ANGLEŠKO SAHOVSKO PRVENSTVO

Te dni se je začelo v znanem kopališču Brightonu več turnirjev za angleško prvenstvo. V glavnem turnirju igra 12 mojstrov, med njimi tudi Tylor, sir Thomas, Alexander in Milner-Barry. Po četrtem kolu vodi Golombek s 3½, sledi mu Alexander s 3 ter Tylor in Milner-Barry, vsak s po 2½ točkami. V tretjem turnirju, ki se ga udeležuje tudi 12 šibkejših mojstrov, igra tudi jugoslovanski mojster König, ki pa ne igra preveč dobro. V njegovem turnirju vodi Butcher s 3, sledijo mu Kitto, Peters in Perlmutter s 2½ točkami.

Š. V VI. kolu osješkega turnirja se je nekoliko razčistil položaj. Senzacija pa bil poraz Šiške po Lešniku, ki se od kola do kola zboljšuje. Šiškeš je pa prekinil v nejasni poziciji s Cindričem. Stanje: Rabar in Carev 4½, Šiška 4, Jonke 3½ (2), Rajković in Šubarič 3½, Lešnik 3 (1), Müller 3, Avirovič 2½ (1), Turk 2½, Herbatin in Šiškeš 1 in pol (1) itd.

trešeno do deset njegovih bratov in sester, ki se vsi potegujejo za milijarno dediščino.

n. Malarija v Sremski Mitrovici. V Mitrovici je izbruhnila epidemija malarije. Ljudje se zdravijo, kakor vedo in znajo. Najtežje je za siromake, ki nimajo denarja za zdravniško pomoč, kajti večina siromakov ni nikjer zavarovana.

n. Ugrabil svojega otroka. V Zagrebu je ugrabil na prav ameriški način šofer Gustav Vrbanc svoje leto in pol staro hčerko. Ko se je Vrbanc pred kratkim ločil od svoje žene, je osatla hčerka pri njej. Otrok je živel pri materi, dokler ni prišel oče ponj z avtomobilom in štirimi pomagači. Mati je v zadnjem hipu zagledala, da ji odnašajo otroka.

n. V Tivatski luki se je za nevihte razbil in potopil motorni brod »Sv. Arhangel«, ki je bil privezan ob obali. Ko je nastal vihar, so ga valovi ivrgli ob obrežje. Mornarji so poizkušali, odvesti brod na odprto morje, kar pa jim ni uspelo zaradi defekta v motorju.

n. Podivljano dekle opilo petletnega otroka. V Sarajevu je neka pijana deklica izvalila v gostilno 5 letno dekletce in ji ponujala sladkorčke. Za vsak sladkorček je moralo dekletce spiti čašico rumca. Gosti, ki so prišli v gostilno, so spravili otroka, ki je zgledal kakor mrtev v bolnišnico, kjer so mali izprali želodec. Policija je obsodila pijano Sidiko Prohić na deset dni ječe; izgovarjala se je, da je mala sama hotela, da ji nataka rum. Ljudje so jo hoteli linčati. Vso zadevo so javili državnemu tožilstvu.

n. Muzej beograjske občine in Biblioteka praznujeta 10-letnico svojega obstoja in dela. Pojavila se je potreba, da se za obe ustanovi zgradi posebna zgradba.

n. Monopolska uprava gradi palačo, ki bo stala 3.000.000 din in bo predvidoma zgotovljena do novembra prihodnjega l. Poslopje bo zgrajeno na kraju, kjer so bili do sedaj magacini za sol.

n. Steklen informativni urad na zagrebškem kolodvoru bo zgradil mestni turistični urad. Postavljen bo med glavnim kolodvorom in prvim prehodu ob vhodu v peronske podzemeljske prehode. Z gradnjo se bo pričelo takoj. Dalje dobi glavni kolodvor reliefno skico zagrebške gore in orientacijsko karto mesta.

n. Banjaluka dobi nov kolodvor. Ker so že utrili traso za novo progo Banjaluka - Doboj - Valjevo, ki jo bodo v kratkem zgradili, je banjaluško predmetje Bijelo polje zaprosilo za nov kolodvor. Njihovo prošnjo je podprla tudi mestna uprava. Tudi kolodvor začnejo kmalu postavljati.

n. 3 milijone din bo stala gradnja rudarske šole v Knjaževcu. Rudarska šola v Knjaževcu bo druga te vrste pri nas. Imela bo zadostno število prostorov za razrede, laboratorije in za internat. Solo gradijo v tem kraju, ker je knjaževska okolica bogata na črnem premogu. Rudniki »Dobra Sreča«, Trešibaba, Podvis, Blagovesti in Dubrava so kakovostno na višini.

## Maribor

## Načrti za reorganizacijo zdravstvenih ustanov

Ministrstvo za narodno zdravje in socialno politiko je za čim temeljitejšo poznavanje naših zdravstvenih problemov razposlalo vsem banovinam predloge, da napravijo načrte in prouče vsa vprašanja, ki se tičejo pravilnejše reorganizacije zdravstvenih služb pri nas. Največ se stremi za tem, da bi se razširila zdravstvena služba med širše sloje ljudstva, prav posebno med kmečko prebivalstvo.

Zdravstvene ustanove bi se hotelo urediti tako, da bi se lahko sleherni državljan zdravil pri zdravnikih ambulantno, po bolnicah in sanatorijih. Posebna pažnja naj bi se posvečala uničenju tuberkuloze, pegastega legarja in malarije.

Pripravljajo se v tej zvezi novi zakoni kakor Zakon za urejevanje zdravstvene službe, Zakon o zaščiti družine, Zakon o bolnicah, Zakon o dojenčkih itd. Zakon o zaščiti družine predvideva obvezno bolniško zavarovanje družine na ta način, da družine z večjim številom otrok plačajo manj kot one z manjšim številom.

Za proučevanje prehrane je ustanovljen poseben komite, v katerem so zastopniki vseh ministrstev, ki pridejo pri tem vprašanju v poštev. Dolžnost komiteja je, da prouči vse možnosti glede gospodarstva in pravilne prehrane ljudstva; na dalje, da podvzame potrebne ukrepe glede notranje in zunanje trgovinske politike

zunaj boljši od lanskega, saj je bilo opaziti goste iz najoddaljenejših krajev naše države. Seveda je slabo vreme precej vplivalo na obisk. Obisk letošnjega Mariborskega tedna je bil osredotočen predvsem na nedelje in praznike in je bil obisk med tednom slabši. Začetkom tedna je vreme zelo nagajalo, zato pa se je proti koncu obisk izenačil. Zadnje nedelje je doživel Mariborski teden rekordno število obiskovalcev, ki ga doslej še ni zabeležil. Mnogo je bilo obiskovalcev iz Grada, ki so se zlasti zanimali za našo industrijo in obrt. Seveda je bila jubilejna kulturna razstava Maribora deležna največje pozornosti. Ker statistika o prometu na letošnjem Mariborskem tednu še ni zaključena, število obiskovalcev še ni ugotovljeno, vendar pa ne bo dosti manjše od lanskega leta.

## Pa sem le mislil, da bom kaj zadel

Tako so včeraj vseppek tožili tisoči, ki so igrali na tomboli Jadranske straže. Vsak je pač pričakoval, da se bo lahko odpeljal s tombolo z elegantnim avtomobilom. Sreča pa je obiskala Rozalijo Sternovo, delavko v opekarni v Račah, motornega kolesa se je razveselila Krista Satler iz Maribora, moderno spalnico je zadel Rihard Müller, doma v Ponikvi. Železničar Franc Širca bo poslušal radio, na klavirsko harmoniko bo pa igral St. Benko. S kolesom se bodo postavili I. Vidovič, Razvanje, Matjaš Josip in Pešl Ana iz Fale. Skupaj je bilo 25 tombol, ki so jih zadeli po večini potrebni. Nekdo se je zglašil pri komisiji, da je zadel tombolo. Res so bile izžrebane vse številke, toda mož je igral na tablico nekega gasilskega društva. Seveda se je močno vračunal... Zanimanje za tombolo je bilo izredno veliko in so stražniki z veliko požrtvovalnostjo vzdrževali red. Saj pa tudi tako bogatih dobitkov ni na vsaki tomboli in ni čudno, če so zahrepeneli po njih številni Mariborčani in celo širša okolica.

## Priklonite več vagonov

Večerni vlak, ki odhaja 18.46 iz glavnega kolodvora v Mariboru proti Koroški, je po navadi tako natrpan s potniki, da morajo postajati po hodnikih. Že na gl. kol. ljudje tekajo tik pred odhodom vlaka od vagona do vagona, da bi našli kje kakšno nezasedeno mesto. A oni potniki, ki vstopijo na glavnem kolodvoru, so še srečni proti onim, ki vstopijo v prenatrpane vagona na koroškem kolodvoru. Ta stiska bi se pač lahko odpravila s priklopitvijo dveh do treh vagonov, ki bi se odklopili v Rušah, a drugo jutro znova priklopili sedmemu vlaku.

m. Bolnišnica prenapolnjena. Kirurški oddelek mariborske bolnišnice je

staino prenapolnjen. Skoraj isto je na drugih oddelkih. Zaradi pomanjkanja prostora morajo nekateri bolniki ležati na hodnikih. Zato je potrebno, da se novi paviljon mariborske bolnišnice čimprej dogradi, ker dosedanja bolnišnica nikakor ne zadošča potrebam mariborskega okoliša.

m. Koncert v korist godbenikov vojaške godbe. Pod vodstvom svojega kapelnika, kapetana I. razreda g. Josipa Jiraneka, bo priredila tudi letos vojaška godba tukajšnjega 45 pehotnega polka v mestnem parku svoj samostojni koncert, na katerem bo igrala skladbe iz najpopularnejših operet in zvočnih filmov. Ker bo čisti dobiček namenjen godbenikom, opozarjamo že tedaj nanj našo javnost. Dan koncerta bomo še objavili.

m. Vpisovanje v obrtno nadaljevalno šolo v Mariboru. Ker se kljub opozorilom doslej ni vpisala niti desetina vseh vajencev in vajenk, zato izjavlja šolska uprava ponovno, da bodo vpisi na vsak način zaključeni z dnem 21. t. m. Proti delodajalcem, ki do tega dne svojih vajencev in vajenk ne bodo vpisali, bo šolska uprava postopala po zadevnih zakonitih predpisih.

m. Važen razglas za rezervne oficirje. Dne 19. in 25. avgusta t. l. se bodo vršile v neposredni mariborski okolici vaje za usposabljanje rezervnih oficirjev. Gg. rezervni oficirji se naprošajo, da se v čim večjem številu udeležijo vaj, ki se vršijo izključno radi njih. Gg. rezervni oficirji se naj javijo imenovana dneva v kasarni Vojvoda Mišiča do šeste ure v uniformah; oni, ki nimajo uniform, pa v civilu.

m. Predstojništvo mestne policije v Mariboru sporoča, da se redni tedenski pregledi motornih vozil dne 17. in 24. t. m. radi odsotnosti članov komisije za preizkušnjo motornih vozil ne vrše.

m. Hudo ranjen je bil včeraj ob priliki cerkvenega slavlja v Jarenini v Slov. goricah 22letni viničarjev sin Avgust Pešl, ki je hotel pomiriti fante, ki so se med seboj stekli. V neki gostilni v Dogašah v pobreški občini je bil ranjen mesarski pomočnik Josip Beranič, ker so se med seboj stekli fantje.

m. Izvirek slatine je odkril ob vznožju Pohorja na severnem pobočju g. Vinko Plohl o priliki svojih lovskih obhodov. Analiza vode kaže, da vsebuje precej kovinskih snovi.

\* Krasna Logarska dolina Vas vabi! »Putnikov« izlet z modernim avtokarom v nedeljo dne 21. avgusta: cena le din 110.— za osebo! Prijavite se takoj pri »Putniku« Maribor-Ptuj.

Prihodnji izlet v Graz z luksuznim avtokarom »Putnika« v torek dne 23. avgusta. Cena le din 100.—. Zasukajte si pravočasno mesta! Prijave pri »Putniku« Maribor.

## Zborovanje zveze mesarskih združenj

V nedeljo so se zbrali v Mariboru zastopniki mesarskega stanu iz vse Slovenije, da proslavijo 50-letnico mariborskega združenja in da zborujejo o svojih stanovskih zadevah.

Jubilejni občni zbor mariborskega združenja je bil v nedeljo zvečer v Gambrinovi dvorani ob navzočnosti zastopnika mestne občine podžupana g. Žebota, obrtnega referenta dr. Senekoviča, podpredsednika zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani g. Ogrina, zastopnika Saveza hrvaških mesarskih obrtnikov v Zagrebu dr. Dejak, predsednika Zveze mesarskih združenj dravske banovine g. Dimnika in številnih drugih delegatov. Slavnostno zborovanje je vodil predsednik združenja g. Fidler, ki je v svojem pozdravnem govoru očrtal pomen in naloge organizacije za varstvo stanovskih interesov. Nato je podal tajnik g. Novak pregledno poročilo, ki prikazuje krepki razvoj združenja v teh 50-tih letih. Organizacija, ki je bila sprva omejena samo na mesto Maribor, obsega danes ves mariborski okoliš ter ptujski in ljubljanski okraj.

Občni zbor je nato na predlog predsednika g. Fidlerja enodušno izvolil za prvega častnega predsednika združenja g. Jakoba Dimnika v priznanje njegovih zaslug na združnem polju nadalje so bile podeljene pohvalne diplome naslednjim zaslužnim članom: Franu Hohnjecu, Jerneju Fidlerju, Antonu Tavčarju, Romanu Brezočniku, Josipu Drašu, Blažu Serdinšku, Vinku Piršu, Josipu Kirbišu, Blažu Gselmanu, Rudolfu Solaku, Matiji Holcu, Frideriku Wuttjeu, Juriju Srotu, Josipu Merklju, Otonu Polegegu, Franu

Filipiču, Vinku Pernatu, Stefanu Pavšiču in Ivanu Vombeku.

Po pozdravnih govorih raznih predstavnikov je bil občni zbor zaključen. Občnemu zboru je sledil animiran prijateljski večer.

Na praznik dopoldne pa se je vršil občni zbor mesarske zveze, ki se ga je udeležilo 30 delegatov iz vse Slovenije. Občni zbor, ki mu je predsedoval zvezin predsednik g. Dimnik, je sprejel več resolucij, ki se tičejo zahtev in interesov mesarskih obrtnikov.

## 50 letnica društva mariborskih brivcev

V nedeljo zvečer so mariborski brivci slovesno praznovali 50letnico svojega združenja. Slavnosten sestanek je bil v hotelu Meran ob veliki udeležbi članstva. Predsedoval je društveni predsednik g. Novak, ki je pozdravil goste iz Ljubljane in Celja in na kratko opisal težave, s katerimi se ima boriti brivski stan. Iz poročil tajnika in blagajnika je razvidno, da se združenje krepko razvija, kar je dokaz, da se članstvo zaveda važnosti svoje organizacije. Podeljenih je bilo nato 75 diplom. V združenju je včlanjenih 155 mariborskih in okoliških brivskih mojstrov. V imenu občine je zborovanje pozdravil in izrekel čestitke k jubileju g. mestni svetnik Sluga.

## Zaključek VII. Mariborskega tedna

Včeraj je bil zaključen VII. Mariborski teden. Zato je bilo na razstavnih prostorih živahno kakor malokdaj. Zanimivo je, da je bil obisk Mariborskega tedna od

## Kultura

## Gustav Šilih: Beli dvor

Založna Tiskovna založba v Mariboru. 395 strani. Po večih letih zopet mladinska knjiga, ki jo vzameš, ko si jo pričel brati, v roke z veseljem, in ki jo odložiš, ko si ji prišel do konca, z zadovoljstvom! V razgovoru o njej in njenem namenu mi je dejal njen avtor približno to-le: »Hotel sem s svojim romanom podati razvoj dečka, ki odrasča sicer pod neugodnimi okoliščinami in v težkih razmerah, ki ga pa te težave ne odvedejo med destruktivne elemente človeške družbe, kamor zaide — žal — precej slovenske mladine, nego vzbujajo v njem konstruktivne sile ter napravijo tako iz njega moža, kakor bi jih naš narod potreboval mnogo. Njegova zgodba začneja tam v letu 1902. in se razteza približno do l. 1924. Vpletel sem vanjo narodnostno borbo med Slovenci in narodnimi odpadniki ter poskusil tudi v tem oziru zanetiti v bravcu, ki sem ga predstavljati starega 12—15 let, razumevanje za važnost našega narodnega problema, zlasti ob naši meji, katerega današnja mladina prečesto zanemarija. Upam, da mi je to uspelo.« Ni dvoma — piscu je to uspelo!

Že iz fabule je razvidno, da jo je avtor romana zasnoval na psihološki podlagi: na ponosu Gradnikov, stopnjevanem do ošabnosti in nato na njihovi —

zopet dušeslovno pripravljeni — izpreobrnitvi; na grabežljivosti Miklausinovi in posebni duševni nastojenosti njegovega sina Ulrika, na idealizmu učitelja Urbančiča, ki pa ni brez človeških slabosti, in tako naprej. Če bi karakterne poteze poedinih oseb premetrili natančneje, bi našli, da ni v njih nikakega prevrata, ki bi ne bil možen in bi bil radi tega neutemeljen, nego nasprotno: izpremembe, ki se v značajih poedinih oseb pojavijo, so le logična posledica razvoja, seveda včasih nastopivša pod vplivom zunanjih razmer. Najbolj šibak je morda duševni preobrat starega Miklausina; toda če pomislimo, da je to tako rekoč zlomljen stari, ki je že skoraj sklenil z vsem posvetnim, nam postane tudi njegova duševna preobrazba razumljiva. Mogoče najgloblje v človeško dušo pa je pisec pogledal tam, kjer združuje skupna življenjska nevarnost, mlada moža Lovreka in Ulrika, ki sta še pravkar stregla drug drugemu po življenju v čustvu človečnosti. V tem boju moremo videti višek dramske borbe in na to sledečo peripetijo. — O pripovedovanju je treba vobče reči, da je napisano in realistično. Neosnovan »deus ex machina«, ki bi bil dejansko nemožen, je piscu neznan. Odraslega čitatelja moti morda nekoliko manj verjetno posezanje

v dogajanje po lepi Ani, katere zgodba je vpletena v roman. Toda prvič je roman mladinski in zato tudi nekoliko pravljicičnosti iz njega ne mora biti izključene, drugič pa — ali nismo baš mi, ki smo čutili trpljenje svetovnega klanja sami na sebi, doživeli zares tolikokrat »slučaje«, ki si jih nismo znali razložiti in ki jim razlage ščemo zaman še po dvajsetih letih? Treba je končno pripomniti še to-le: če se ob »Belem dvoru« spomnimo povesti istega pisca »Nekoč je bilo jezero«, tedaj opazimo, da ima novi mladinski roman mnogo manj in mnogo krajše opise, ki jih je polna ona povest; četudi so lepi, so za mladostnika, ki se mu hoče »dejanja«, vendar včasih dolgočasni. Tega nedostatka »Beli dvor« nima in pomeni to znaten napredek, kakor dokazuje sploh ves roman, da je pisec v temeljitem poznavanju duševnosti mladostnikov zadel življenje tam, kjer mladostnika zares zanima, in ga tudi prikazal na način za mladostnika zanimiv. Če je pri tem dal romanu vzgojno tendenco, to vrednosti romanu ne zmanjšuje, zlasti ker ni storil tega morda šablonsko — na eni strani (nemčurski) vse senčno, na drugi (narodni) vse sončno; ljudje so marveč, kakor živijo. In to je mogoče ena največjih romanovih vrlin, da ni papirnat, nego zares življenjski. — Če rečem še, da jezik dokazuje, da je roman pisal profesor, ni to zanj omalovaževanje, nego priznanje: čist je, pravilen, sintaktično in oblikovno izpiljen; na mnogih mestih

izdaja piščevo ožjo domačijo, iz katere je pisec prinesel dokaj doslej v knjigah še neznanih izrazov. S tem je obogatil tudi naš knjižni besedni zaklad.

M. Kovačič.

k. V Nišu so v nedeljo odkrili 3 spomenike: Nikoli Pašiču, Todoru Milovančiču (dolgoletnemu županu) in Tasi Atanasiju Petrovišu (učitelju). Kipe je izdelal niški kipar Slavko Miletič. O Pašiču je govoril minister Dragiša Cvetković.

k. Dr. Stevan Zagorčič je objavil zgodovinsko dramo: »Hajduk Veljko«. Srbski listi prinašajo o njej obširne ocene.

k. Bitoljski esperantski pesnik Milan Mišković se lahko ponaša, da pozna njegove pesmi (220 sonetov) po vsem svetu. Objavil jih je v raznih svetovnih esperantskih listih, posebno v šanghajskem listu La mondo.

k. Razstava o osvajanju severnega tečaja. Sovjetsko Društvo za kulturne stike s tujino je poslalo v Združene države razstavo, ki ponazoruje sovjetsko osvajanje Arktide. Na razstavi je zbrani številni material o Papaninovi ekspediciji, o strašnih poletih Čkalova in Gromova iz Moskve v USA čez severni tečaj, kakor tudi o potovanjih ruskih arktičnih ladij »Sibirjakov«, »Sadko«, »Siedov« in »Čeljuskin«. Ostalo gradivo prikazuje obiskovalcu razstave gospodarski in kulturni razvoj ruskega severa, delo znanstveno-raziskovalnih stanic in življenje severnih sovjetskih narodov.

## Sport

## SK SLAVIJA (OSIJEK) : SK ŽELEZNIČAR 4:1

SK Železničar je povabil v Maribor bivšega ligaša, osiješko Slavijo, ki je pokazala prav lepo igro in so številni gledalci sledili poteku igre z velikim zadovoljstvom. Sicer je bila Slavija res boljša od Železničarja, vendar je zmaga nekoliko previsoko izražena. Zelo dober je bil Železničarjev napad, pogreša le odločnosti pred nasprotnikovim golom. Občinstvo si želi še več tako lepih iger, kot je bila nedeljska.

## II. KOLO LIGINIH TEKEM

V nedeljo so ligaši odigrali drugo kolo, ki je prineslo več presenečenj. Največje je bilo gotovo v Ljubljani, saj ni najbrž nihče pričakoval, da bo Ljubljana odvezla Hajduku kar dve točki. Rezultati nedeljskih tekem so sledeči:

Ljubljana : Hajduk 2:1.

Hašk : Slavija (Sarajevo) 2:1.

Gradjanski : Slavija (Varaždin) 4:2.

BSK : Jedinstvo 4:0.

Jugoslavija : Bask 1:0.

Sparta : Gradjanski (oba Zemun) 1:1.

Ljubljana je po drugem kolu na sedmem mestu.

## CERER TRETJI!

Evropsko prvenstvo v plavanju in waterpolu je končano. Pokal v plavanju je osvojila Nemčija, pokal madžarskega regenta Horthyja si je priborila Madžarska kot najboljša v waterpolu, pokal za najboljšo damsko ekipo je odnesla Holandska. Tudi mi smo dosegli velik uspeh, do sedaj največji v zgodovini plavalnega sporta. Naš Tone Cerer je bil tretji na progi 200 m prsno s časom 2:47.6!

## O NOVEM PRSNEM STILU

Ob priliki tekmovalj za svetovno prvenstvo v Wembleyu pri Londonu so se pojavili v angleških časnikih članki, ki so značilni za moderen način plavanja in za prilike v plavalnem sportu sploh. Angleška plavalna zveza, ki je najstarejša zveza — šteje čez 70 let — do sedaj še ni priznala novi »butterfly« stil pri prsnem plavanju. Mednarodna zveza, ki je bila ustanovljena l. 1908 kot točna kopija angleške zveze, pa ga priznava. Tako so na svetovnem prvenstvu plavalci v Angliji nedovoljeni »metuljkov« stil. Vzrok, da angleška zveza še ni dovolila novega stila, je v veliki meri v znani konservativnosti Angležev. Znano je, da so se tudi crawla dolgo otresali, da so se tudi crawl dolgo otresali, končno so ga pa le morali priznati. Pri novem prsnem stilu je vendar položaj drugačen. Angleži trdijo, da se je le-ta stil tako izpopolnil, da je prav majhna

razlika med njim in prostim stilom. Njihovo mnenje je podprl tudi dr. Donath, tajnik mednarodne zveze in glavna osebnost madžarskega plavalnega sporta, ki je ob zadnjih tekmah izjavil, da se je prsni stil tako približal prostemu, da ga bo sčasoma treba sploh odpraviti kot posebno plavalno disciplino. Obe mnenji podpirajo tudi diskvalifikacije na svetovnem prvenstvu Američanov, ki so plavalci sicer »metuljkov« slog, vendar so bili njihovi udarci nog že popolnoma podobni udarcem, ki se jih uporablja pri crawlu. Po vsem tem je videti, da se angleška plavalna zveza še ne bo tako kmalu odločila, da prizna novi prsni stil.

## BILANCA KOLESARSKE DIRKE

Kolesarska dirka okoli Hrvatske in Slovenije je končana. Proga je bila izredno težka, kar vidimo že iz številnih padcev, saj je moral celo favorit Prosenik odstopiti, ker se je blizu Slovenske Bistrice zaletel v avtobus in so ga morali prepeljati v bolnišnico. Na zadnjem startu v Bjelovaru je odstopilo 9 dirkačev, ker komisija ni hotela upoštevati njihovega protesta. Davidovič je namreč nekaj časa vlekel avto, kar je seveda prepovedano, vendar je komisija protest zavrnila. Na cilj je prišel prvi Davidovič (Železničar, Zagreb), 2. Penčev (Orao, Zagreb), 3. Mihelčič (Karlovac).

s. V tekmah na Ljubelju je startalo rekordno število dirkačev in je postavil nov rekord v kategoriji prikolic Italijan Abarth Karel, ki je zboljšal rekord kar za 8 sek. najboljši domačin je bil pa Ilirjan Šiška, MTK Ilirija. Zanimanje je bilo ogromno, posebno še, ker je bilo tekmovanje združeno s proslavo 25letnice MTK Ilirije.

s. Hud poraz naših teniških igralcev. Naši igralci, ki so gostovali na Poljskem, so izgubili s poraznim rezultatom 0:6.

s. Borba med Avstralijo in Japonsko za Davisov pokal se je končala z rezultatom 3:2.

s. Naši rokoborci izgubili v Trstu. Naša reprezentanca, ki je nastopila proti Tržačanom, je izgubila s 5:2. Od naših sta zmagala Vujović in Fischer.

s. V nedeljo dopoldne je bil juniorski lahkootletski miting, katerega so se udeležili Maraton, Železničar, Rapid in SK Celje. Včeraj dopoldne pa je ISSK Maribor priredil medklubsko kolesarsko dirko, ki je vodila iz Maribora skozi Sv. Jakob, Malna, Št. Ilj in nazaj v Maribor. Rezultati so povprečni, sodelovalo pa je le 8 dirkačev. Najboljši čas je dosegel Štefan Rozman.

## Širite »Večernik«

## Gospodarstvo

## Za racionalizacijo in modernizacijo našega poljedelstva

Ako se ozremo po državah srednje Evrope, zlasti na one, ki meje na nas, opazimo, da so v zadnjem desetletju povečale prav posebno pažnjo svojemu poljedelstvu. To pažnjo so rodila seveda avtarkična prizadevanja, toda rezultati so pozitivni in bi morali biti tudi za nas Slovence poučni. Italija, Nemčija, Češko-slovaška in bivša Avstrija so kot še tik po vojni agrarno pasivne države uspele s svojim načrtnim izboljševanjem in moderniziranjem poljedelstva ter ustvarile ravnotežje, ki jih je že skoraj v celoti osamosvojilo.

Tedaj je bila poljedelsko pasivna tudi Slovenija in je ostala. Mi še vedno ne pridelamo toliko živil, zlasti ne žita, kolikor bi jih potrebovali za svojo prehrano. To dejstvo nam je postalo že nekako samo po sebi razumljivo in nikogar ni pri nas, ki bi se resno vprašal, ali je res nespremenljivo? Ali smo Slovenci sploh premišljevali o tem, da bi bilo treba kaj v tem oziru ukreniti, ali bi bilo mogoče ukreniti ter kaj in kako? Nismo. S svojim poljedelstvom smo ostali konservativno tona, kjer smo bili pred sto leti v popolnoma drugačnih, primitivnih in patriarhalnih razmer.

Ako torej sami iz sebe ne moremo ničesar novega začeti, potem se ozrimo vsaj v sosesčino in se poslužimo izkušenj, ki si jih je ta pridobila. Pred vsem pa vzemimo od tam spoznanje, da je potrebna dandanašnjemu poljedelstvu znanstveno-strokovna podlaga. Na to nam ga morajo postaviti poljedelski strokovnjaki, katerih naloga je proučiti naš način pridelovanja in s pomočjo strokovnjaških poizkusov določiti kakšne poljedelske rastline naj gojimo, na kakšnem ozemlju in v kakšnem obsegu. Pri tem je pa treba strniti v skupno sopomoč: kemijo, klimatologijo, prirodoslovje, znanost o prehrani, sociologijo in narodno gospodarstvo.

Pri vsem je treba izvesti na podlagi statistik, česa ima Slovenija premalo, koliko ima premalo in iskati potem teren za kultiviranje tistega poljedelstva, ki nam je za odstranitev pasivnosti najbolj potrebno. Ta teren je mogoče najti: prvič z melioracijami, drugič z intenzivnejšo izrabo slabo izkoriščenih tal in tretjič z opustitvijo oziroma omejitvijo tistih poljedelskih kultur, ki jih imamo preveč, a so v izvozne namene nepriklade in nerentabilne.

Slovinci imamo ob Savi, Dravi, Muri, Dravinji itd. mnogo zamočvirjenega sveta, ki je danes slabo ali docela neizkoriščen. Ponekod, n. pr. na Dravskem in

Murskem polju, imamo borove gozdove, ki nam ne prinašajo prave koristi in nam služijo kvečjemu za drva, pa še to šele čez dolga leta. Drugod pa se vbadamo še dalje preveč z vinogradništvom, čeprav so izgledi za prodajo in primerno ceno vina vsako leto manjši. Povsod tod bi lahko dobili obsežna zmljišča za pridelovanje tistih agrarnih produktov, katerih nam danes primanjkuje. In koliko je sveta, ki je zanemarljiv in skoraj brez vsakega haska. Ako bi vse to izgubili, bi se naši poljski pridelki, posebno pridelki žita lahko podvojili, ali ne celo potrojili.

Seveda tega ne bo zmožal posameznik. Ta naloga čaka naše poljedelske strokovnjake, ki jih imamo danes po raznih uradih, a žal le zato da rešujejo uradne spise, iz katerih ne bo nikoli zraslo nobeno zrno pšenice. Zato manj birokracije in več dela na terenu. Ustanovi naj se posebna agrarna komisija, ki naj prevzame skrb za racionalizacijo in modernizacijo našega slovenskega poljedelstva. Ustanove naj se poskusne postaje in izdelava načrt za postopno preusmerjanje. S tem ne bomo samo zmanjšali svoje agrarne pasivnosti, ampak bomo obdržali na domači grudi tudi tisoče kmečkih fantov in deklet, ki bi sicer morali siliti v že itak prenatlačena mesta.

## g. Povečanje izvoza lesa v Francijo.

Pariška vlada je dovolila Jugoslaviji naknadni kontingent za izvoz lesa v višini 3000 ton ali 300 vagonov letno. Francija je doslej dovoljevala Avstriji kontingent 90.000 ton, ker pa je sedaj ta dežela odpadla kot dobaviteljica Francije, je Pariz razdelil kontingent na Balkan. Ena tretjina naknadnega kontingenta je pripadla nam.

## g. Letos bo nemara manj sladkorja.

Znani Lichtov statistični urad v Magdeburgu poroča, da je stanje sladkorne pese v Evropi povprečno srednje dober. Prognoza še ni mogoča, ker bo pridelek sladkorja odvisen od razvoja repe v prihodnjih tednih. Kaže pa, da bo letina nekoliko slabša, kot je bila lanska.

## g. Ameriške zaloge zlata so naravnost ogromne.

Po poslednjih poročilih imajo Zedinjene države že 13 milijard dolarjev zlata, t. j. 55% celotne zaloge zlata na svetu. Še pred štirimi leti je bilo v trezorjih le za 8238 milijonov dolarjev. Sedanji zlati zaklad predstavlja torej vrednost kakih 580 milijard dinarjev. S tem zneskom bi se državni izdatki Jugoslavije krili najmanj 48 let.

## KRALJICA MARIJA ROMUNSKA:

## Zgodba mojega življenja

## Predgovor.

Zgodba mojega življenja! Ponovno so me prosili naj jo napišem, toda vselej, kadarkoli sem o tem resno premišljevala, je bilo vse polno vzrokov in povodov, ki so mi vzbujali pomisleke. Šele po smrti mojega ljubljenega moža kralja Ferdinandja, ki je zaključila neko določeno poglavje mojega življenja, me je prevzelo občutje, da moram pregledati svojo dolgo, že prehojeno življenjsko pot z manjšim trudom in jo z med tem že povečano razdaljo neosebneje opazovati. Končno je bila morda le ta okolnost tisto, na kar sem ves čas čakala. Dobro tudi vem, da bom morala svoje besede tehtati in upoštevati v lastnih zadevah — bolj kakor vsakdo drugi — sploh mogoče meje. Toda to ne more v ničemer ovreči mojega sklepa, da hočem biti v svojem pripovedovanju v okviru človeške možnosti resnična in odkritosrčna. Nikakor nočem, da bi se zdelo kakor da pri vsem tem nisem soudeležena; vendar se ne smem vdati čustvom; čustvenost mora ostati tem listom tuja. Hotela bi gledati na svoje življenje tako, kakor da sploh ni bilo moje in pripovedovati kakor o zgodbi nekoga drugega. Najrajši bi pisala v tretji osebi, toda to bi se zdelo, kakor da se skrivam in da se bojim biti taka, kakršna pač sem. Odkar se poznam, sem bila odkritosrčna, skoraj nevarno odkritosrčna, ako se smem tako izraziti. Tega svojega samospoznanja nisem mogla v sebi nikoli zatreti. In zdaj ga morem prav tako malo kakor kdajkoli.

Že dolgo preden sem se dejansko odločila za to, sem si hotela razločno odgovoriti na vprašanje, s kakšnega zrelišča naj prav za prav opišem svoje življenje?

Zdaj se mi zdi, da se mi je posrečilo nepremakljivo določiti zorni kot, iz katerega morem pripovedovati svojo zgodbo. Ta kot opisuje moje razmerje do Romunije. Naj bo: Romunija in jaz ali jaz in Romunija; to je isto. In ako se sama vmešavam v opise dogodkov, opazovanj, zaključkov in sklepov, ne bodite nepotrežljivi. Moje življenje je že dovolj bogato, da to vpletanje lahko opravičim; množica dogodkov in izkušenj je bila neredkokdaj prav toliko neizprosna, kolikor je pač bilo potrebno, da je napravila iz mene tekom časa in na meni prirojeni skromni način nekaj takega kakor filozofa.

Romunija in jaz. Seveda moram poseči nazaj, prav daleč nazaj, kajti nobenega življenja ni mogoče opisati popolnoma brez obuditve spominov na otroška in mladostna leta, kar je za oblikovanje značaja oboje neprecenljivo odločilno. Meni je mogoče z ljubeznijo zreti na mojo mladost, kajti bila je doba resnične sreče...

Marija.

## PRVI DEL: OTROŠKA LETA.

## Rana mladost v eastwellskem parku.

Rodila sem se leta 1875. v Eastwellsu v grofiji Kentski v veliki, sivi hiši sredi lepega, obširnega angleškega parka v okolju gozdov, travnikov in svobodnih valovitih obzorij, veličastnih, strogih, toda ljubkih in mirno plemenitih. Angleški dom.

Bila sem drugi otrok svojih staršev. Prvi je bil deček Alfred. Prav tako se je imenoval moj oče. Bil je drugi sin kraljice Viktorije in častnik angleške mornarice. Moja mati je bila očarana nad menoj. Dejala je, da ima deklice rajši kakor dečke in dala mi je ime Marija. Tako je bilo ime tudi njej in njeni materi. Spoštovala in ljubila je svojo roditeljico z vso silo svoje duše.

Marija Aleksandrovna, edina hči ruskega carja Aleksandra II., se je leta 1873. poročila z vojvodo Alfredom Edinburškim in prišla iz daljne Rusije, da bi

živela v Angliji.

Kdor meni, da je posebna sreča priti iz Rusije v Anglijo, pač ne pozna čustev, ki so pri tem navdajala mojo mater. Na svojo domovino je bila priraščena z vso dušo in se v Angliji nikoli ne počutila popolnoma srečno, čeprav je imela tu mnogo zvestih prijateljev. Tembolj smo pa mi iz vsega srca ljubili Anglijo, v kateri smo zagledali luč sveta. Ta ljubezen nas je spremljala skozi vse življenje. Ko smo pozneje odkrili, da ni naša mati v svoji notranjosti Anglije nikoli občutila kot svojo domovino, ali vsaj ne kot tisto, ki jo najbolj ljubimo, nam je bilo hudo.

To je tragedija »izvoženih« — ali morda bolj »uvoženih« — mater, da jih njihovi z gorečim domoljubjem prežeti otroci v njihovi ljubezni do rodne domovine nikoli ne morejo popolnoma razumeti. Občutijo jo le kot popolnoma svojo in last domovino, v kateri so bili rojeni. Nikakor ne morejo razumeti, da polni njeno srce neka druga ljubezen. Posamezna vprašanja bodo med različnimi pokolenji ostala večno težko razumljiva. To bi morali spoznati in upoštevati: starši nasproti svojim otrokom, a nič manj tudi otroci nasproti svojim staršem. Kajti kdo more predreti do zadnjih koticov, potreb in razočaranj človeške duše? Nobena mati naj se ne slepi z upanjem, da se ji bo kdaj posrečilo presaditi v duše tistih, ki jih je rodila, svoje lastne ideale, nagnjenja in bolečine. Čas, okoliščine, okolje, vse povzroča, da postanejo otroci drugačni kakor so bili njihovi starši. Mimo tega naj ne pozabi nobena mati, ako jo otrok začudi ali razočara, da ni samo njen. Kajti v vsakem otroku se zlivata dve različni vrsti krvi, dve dolgi vrsti prednikov. (Pri tem ni prav nič važno, ali so slavni ali ne.) Dve individualnosti vplivata na njihov nastanek, kateri osvaja vsaka mati že po svojem bistvu nagonsko... Saj je le ona bila tista, ki jih je nosila in v smrtnih bolečinah porodila.

(Dalje sledi.)

## Zanimivosti

## Katastrofa češkoslovaškega potniškega letala

Preteklo soboto se je dogodila češkoslovaškemu letalu, ki je vzdrževalo zvezo med Prago in Strassbourgom težka nesreča. Na mestu so bili mrtvi trije člani posadke in 13 potnikov; v bolnišnici v Nürnbergu pa je umrla še 17 žrtev, Kretnerova, ki je podlegla ranam. Četrty član posadke je ranjen. Nesreča se je dogodila 13 km od vasi Oberkirchen. Po dosedanjih vesteh je letalo letalo do kraja nesreče brez vsakršnih motenj ter je bilo v stalni zvezi z radio postajo v Strassbourgu in s pomožnimi radio postajami v Nemčiji. Ko pa se je letalo spuščalo proti Strassbourgu se je zaletelo v breg, ki je bil v megli. Letalsko ministrstvo je poslalo na kraj nesreče preiskovalno komisijo s svetnikom

ministrstva za gradnje in drugimi strokovnjaki.

Med žrtvami nesreče so: Harold Frank, ravnatelj filma „Fox Film“, ki producira znane tedenske tontilske pregledbe; filmska igralka Margaretha Tun (Greath Haid); knjigotržec Berheim, lastnik ene največjih antikvarijev v Evropi itd. Posadko so sestavljali: prvi pilot Brabenec, drugi pilot Krahulec in radiotelegrafist Soukup.

Trupla žrtev nesreče se nahajajo v nürnbergski mrtvašnici. Krste so vse zasipane od cvetja. — Na kraj nesreče so prišle komisije nemškega letalskega ministrstva in češkoslovaških pristojnih oblasti, da podrobneje ugotovijo vzroke katastrofe.

## AMERIŠKI TURISTI NA HIMALAJI

Poleg angleške odprave k Mountu Everestu in nemške odprave k Nanga-Parbatu se je letos podala tudi ekspedicija ameriških turistov, članov alpinskega kluba v New Yorku, v himalajsko gorovje, da naskoči drugi najvišji vrh sveta Peak K 2 ali Mount Godwin-Austen, kakor se je prej imenoval. Že sredi junija so ti ameriški turisti po silovitih naporih dosegli ledenik v višini 5000 m, a strašni snežni zameti so jih pognali nazaj. Novi naskok pa se je potem posrečil, dasi bi bilo to vodnika Houstona skoraj stalo glavo; dosegli so 7925 m visoki vrh Peak K 2, ki je veljal za nedostopnega. Ameriški turisti so spotoma tudi našli ostanke taborišč italijanske ekspedicije, ki je leta 1909 pod vodstvom abruškega vojvode prišla samo do višine 6700 m.

## NEMCI ŽELIJO IZVEZBATI V ŠPANIJI 1000 PILOTOV.

Baselska »Nationalzeitung« poroča iz španskih republikanskih virov, da se daje nemškimi pilotom v Španiji prednost in da so prav visoko plačani. Poleg normalne plače dobivajo za vsak polet 16 RM, razen tega pa še 4000 Francovih pezeta. Letalski častniki pa imajo poleg tega prosto stanovanje in hrano v najodličnejših hotelih, razpolagajo z avtom in mnogimi drugimi ugodnostmi. V primeru, da bi v borbah padli, dobijo njihovi sorodniki 100.000 RM. Praktične vaje nemških aviatikov v Španiji imajo za Nemčijo velik pomen. Da bi mogli izuriti čim več letalcev, imajo nemška letala zelo veliko posadko: Dornier DO 17 na primer in Junkers JU 86 imajo po šest mož. Letalci se izmenjujejo vsaka dva meseca. Na ta način si želi Nemčija izšolati v Španiji 1000 svojih letalcev.

## ZIDOVSKA NEVARNOST.

Na zboru avstrijskih juristov v Gmündu je pravosodni minister dr. Hueber, Göringov svak, izjavil: Raziskovanje o pokolenju so odkrile v Avstriji mnoge prave tragedije. Ne smemo pa pokazati nobenega usmiljenja in te tragične okoliščnosti se morajo brezobzirno izrebiti. Mi moramo židovsko vprašanje radikalno rešiti. Dejstvo, da je med 6.7 milijoni Avstrijcev nad 600.000 židov, je označil minister kot »težko nevarnost za ljudstvo«.

× **Nesreča na morju.** Ob škotski obali sta v gosti megli trčila dva ribiška parnika. Eden se je potopil in z njim štiri mornarji. Ostale je rešil drugi parnik, ki je tudi precej poškodovan.

× **Iskanje zrakoplova »Hawal Clipper«.** Letalo, ki je zginilo 15. julija s petnajstimi ljudmi, išče jaopnski parnik »Canberra Maru« vzdolž japonske obale. Do sedaj še niso odkrili nobene sledi za letalom.

× **Dober prijatelj živali** je mož, ki je za časa hude vročine na lastne stroške dal nabiti po Budimpešti ta-le lepak: Vode! Mi konj, pes, mačka, govedo, osel, ovca, koza, perutnina, milo prosimo: Dajte nam vsak dan večkrat sveže vode!

× **Kamenito ognjišče jamskega človeka** so našli delavci pri prekopavanju nekega

starega vodnjaka v Luhačovicah na Moravskem. Na ognjišču, ki leži 12 metrov pod zemeljsko površino, so našli ogorela polena in kamenito sekiro. Poleg drugih drobnarij so našli tudi okamenelo jelenje srce s krasno ohranjenim odtiskom spleta žil. Najdbo bodo proučili arheologi.

× **Prihodnji papež ne bo več Italijan?**

Med cerkvenimi krogi se razširjajo govorice, da po smrti sedanjega papeža ne bodo več volili novega papeža v Vatikanu, ampak izven Italije. Za naslednika predvidevajo poljskega kardinala Hlonda, ki je velik prijatelj sedanjega papeža.

× **Nove srebrnjake po 5 pengov** je dala v promet madžarska narodna banka. Na kovancih je podoba sv. Štefana.

× **26.000 pisalnih strojev** letno uvažata Češkoslovaška. Proti 1. 1936 se je uvoz povečal za približno 6.000 strojev. V prvi polovici letošnjega leta pa je CSR uvozila 12.586 pisalnih strojev.

× **Židov v Italiji** je po uradnih podatkih okoli 60.000. Od teh živi večina po glavnih mestih: Rim, Milano, Florenca, Benetke. To so domači židje, ki imajo italijansko državljanstvo. Razen teh pa je v Italiji še okoli 30 do 50 tisoč emigrantov in beguncev.

× **Zdravniški kongres v Turčiji.** Udeleženci balkanskega zdravniškega kongresa v Carigradu, Smirni in Ankari bodo potovali v Turčijo preko Bolgarske in ne preko Romunije, kakor je bilo sprva objavljeno. Kongres se bo vršil prve dni septembra.

× **Avtomobili v Švedski.** Kar se tiče razvoja avtomobilizma, je Švedska ena najbogatejših držav v Evropi. Do danes ima Švedska 192.000 avtomobilov; na vsakega 35. prebivalca pride po en avtomobil. V Ameriki pride avto na vsakega 5. prebivalca.

× **Trile veliki petrolejski tanki** so se ugrnili v rudniku Rosario de Juara v Čile. Pri tej priliki je bilo 51 težje ranjenih in 7 mrtvih.

× **Stavka stavbniškega delavstva v Belgiji.** V Belgiji grozi stavka stavbniškega delavstva. Pri gibanju sodelujejo socialisti in katoliški delavski sindikat.

× **Rekord v otrokih** je vsekakor dosegla Angležinja gospa Fullthorpe v Northamptonu. Stara je šele 36let, a ima že 17 otrok. Trikrat je porodila trojčke. Njen mož pa je — brezposeln. Kljub temu se ta številna družina še nekam dobro prebija, ker trije najstarejši otroci že zaslužijo. Žena upa v rodovitnosti doseči svojo mater, ki je imela 20 otrok.

× **Umor iz nervoznosti.** Gozdarji, možje narave, navadno niso nervozni. Izjema pa je gozdar inž. Madjaru v kraju Siria na Romunskem. Tam je občinski kravji pastir vsako jutro v bližini gozdarske hiše zbiral svojo čredo, da jo žene na pašo. To seveda nikoli ni šlo brez hrupa in je motilo inženirja v jutranjem spanju. Ondani pa ga je tako razburilo, da je planil iz hiše s pištolo in pastirja kratkoma ustrelil. Morilca so zaprli. Pastir je bil oženjen in oče dveh nedoletnih otrok.

× **Kriza v Hollywoodu.** Veliki filmski center začneja čutiti krizo, ki je vse doslej prizanašala vsaj filmski industriji.

Tudi v dobi največje gospodarske krize ljudem ni bilo žal denarja za bioskop. Vendar je reakcija morala priti. Mogoče je izzvala to krizo v Hollywoodu do neke mere tudi naveličanost občinstva. V sezoni 1937-38 je to filmsko mesto ustvarilo 615 filmov, za prihodnjo sezono pa je ta številka zmanjšana na 456 filmov.

× **Kako dolgo živijo žene?** Povprečno doživi Japonka 42 let in 1 mesec, Francozinja 47 let in 4 mesece, Američanka 48 let 5 mesecev, Nemka 49 let 8 mesecev in Čehinja 49 let 10 mesecev.

## Radio

**Torek, 16. avg.** Plošče. 12.45: Poročila. 13: Napovedi. 13.20: Opoldanski koncert Radijskega orkestra. 14: Napovedi. 19: Napovedi. Poročila. 19.30: Nac. ura: Ideologija prvih predstavnikov umetnostne glasbe v Jugoslaviji. 19.50: 10 minut zabave. 20: Plošče. 20.10: Ob 20-letnici dobrovoljcev (g. Jakob Orčar). 20.30: Prenos promenadnega koncerta iz Rogaške Slatine. 22: Napovedi. Poročila. 22.15: Operetna glasba (Radijski orkester).

**Sreda, 17. avg.** 12: Po širnem svetu (plošče). 12.45: Poročila. 13: Napovedi. 13.20: Operetni napevi (plošče). 14: Napovedi. 18: Lahka glasba. 18.40: Mladinska ura: Odkod izvira človekova izobrazba. 19: Napovedi. Poročila. 19.30: Nac. ura: Razvoj mladinske književnosti pri Hrvatih od l. 1868—1898. 19.50 Plošče. 20.30: Prenos sinfoničnega koncerta iz Rogaške Slatine. 22: Napovedi. Poročila. 22.15: Prenos lahke glasbe iz kavarn »Nebotičnik«.

## DRŽAVNA RAZREDNA LOTERIJA.

Tretji in četrti dan žrebanja 36. kola so bile izžrebane sledeče številke:

|                                                      |                        |
|------------------------------------------------------|------------------------|
| 100.000 Dinar                                        | 86831                  |
| 80.000 Dinar                                         | 52.134, 80.639         |
| 50.000 Dinar                                         | 44.474                 |
| 62.000 Dinar                                         | 233                    |
| 35.000 Dinar                                         | 31.008, 48.907, 66.210 |
| 30.000 Dinar                                         | 21.593, 69.996         |
| 25.000 Dinar                                         | 26.574, 97.818         |
| 15.000 Din                                           |                        |
| 11.929, 26.613, 34.402, 56.502, 66.184, 97.559       |                        |
| 12.000 Din                                           |                        |
| 2986, 36.254, 41.626, 55.470, 71.365, 91.866, 98.178 |                        |
| 8000 Din                                             |                        |
| 10616, 17601, 19904, 26774, 26681, 31987, 32430,     |                        |

## Razno

**NOVO! NOVO!**  
Sprejem v izdelavo in popravilo raznovrstne tehtnice in uteži. Izdelava precizna, cene zmerne! Makso Kert, Aleksandrova 19. 70

**PODPISANI AVGUST ŽNIDERSKIČ**  
zidar v Mariboru, izjavljam, da nisem plačnik za kakršnekoli dolge, ki bi jih napravila moja žena Žniderskič Alojzija, ki je pobegnila neznanokam in razprodala tudi moje poslasti.

**ZE PRVI POIZKUS**  
Vas prepriča da so vsi izdelki v parni pekarni Josip Čebokli, Maribor, Glavni trg 9, v kakoviteti in ceni brez konkurence. 332

**SOBO ODDA**  
oddam takoj. Vprašati Mešarska ul. 5. 328

**Mal' položi dar domu na oltar!**

## BOLJŠI IN CENEJŠI JE

Suhor in pravi domači kekci, samo v pekarni Jos. Čebokli, Glavni trg 9, Maribor. 333

**ČRN LOVSKI PES**  
zatekel Obvestiti Ptujška cesta 77 proti nagradi. 336

## Prodaj

**JABOLKA**  
po din 2.— za kg oddaja Kmetijska družba, Meliska c. 12. 60

**JABOLKA**  
1 kg din 1.50. Skladišče »Eksport« Koražija, Kolodvorska ul. 1. 335

**Sobo odda**  
oddam takoj. Vprašati Mešarska ul. 5. 328

**PRAZNO SOBO**  
oddam takoj. Vprašati Mešarska ul. 5. 328

## Stanovanje

**GOSPODA**  
sprejem. Dvoršak, Vrbanova 6-I. 337

**Službo dobi**

**SAMOSTOJNO KUJARICO**  
za vse sprejem. Predstavi se od 10.—11. ure v pisarni, Cankarjeva ul. 26. 326

**GOSPODIČNO**  
natančno in pošteno, iščem k otrokom, že dopoldne. Turnirjeva 32-I. 327

**TAPETNIŠKEGA POMOČNIKA**  
sprejem. A. Čerin, Koroška cesta 8. 334

**Službo išče**

Iščem **SLUŽBO POSTREZNICE** za ves dan. Naslov v upravi lista. 329

Podpisani naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naš iskreno ljubljeni, nepozapni soprog, oče, tast, stari oče, gospod

**Jernej Očka**

gostilničar, posestnik in spovednik v pok.

v ponedeljek, dne 15. avgusta 1938 ob 11. uri zvečer v 66. letu s tolažili sv. vere boguvdano preminul.

Pogreb predragega pokojnika bo v sredo, 17. avgusta ob 16. uri iz mrtvašnice na Magdalensko pokopališče.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v četrtek, 18. avgusta 1938 ob 7. uri v Magdalenski cerkvi.

Težno, Kamnica 16. avgusta 1938.

Žalujoči ostali.